

GIANI DELI-IORGA - NEBUNUL DE O CLIPA

Zilele trecute am fost într-un context dominat din punct de vedere intelectual de profesori universitari la facultăți cu profil energetic. Cu alte cuvinte, ingineri. Este binecunoscută superioritatea (dacă nu chiar disprețul) pe care inginerii, furtivi și consumatori de științe exacte, o afișează în nenumărate ocazii față de umanisti în general și de psihologi în special. Îmi amintesc că în urmă cu mulți ani, cunoscutul actor Florin Piersic, invitat la un bal al bobocilor de la Politehnic, s-a deschis spre multimea din sală (viitori ingineri) cu o afirmație foarte inspirată: *și noi (actorii) suntem ingineri, dar ingineri ai sufletului... Noi construim structura de rezistență a sufletelor*, a adăugat marele actor. Atunci și acolo într-o sală de spectacole, inginerii au acceptat adevărul rostit de actor, că pe o butadă plăcută, ca pe un joc de cuvinte, un deliciu pentru spirit și au aplaudat frenetic. În viața socială, adică acolo unde treburile sunt serioase, inginerul, înșelător, nu mai este dispus să recunoască această convingere intimă a oricărui umanist, și râde de ea ca de o replică spusă... într-un spectacol de divertisment.

Într-o asemenea atmosferă, pieduți printre ingineri, unul dintre ei a comunicat o informație, aparent tuturor, în realitate adresantii erau noi, psihologii, căci ironia din ton era prea evidentă. *Ați auzit că criminalul de la Cernavodă a fost examinat psihologic în cadrul Centralei și a ieșit foarte bine?* Ironia era cu atât mai accentuată cu cât psihologul examinator obținuse în mod dubios contractul de examinare (adică pe pile!), datorită unei foarte apropiate legături de rubedenie cu un personaj marcant din domeniu (un... inginer!).

Pe de altă parte, în presa din acea zi apăruse un articol care concluziona clar pe rerea psihiatrilor care l-au examinat pe Deli-Iorga după comiterea celor două asasinate și care îi stabileau un profil de psihopat.

Iată însă două fragmente relevante din acest articol:

MURTURIA UCIGAULUI DIN CERNAVOD

Un moment de nebunie

La audieri, Deli-Iorga le-a declarat procurorilor că, înainte de a ajunge la casa familiei Garoaf, a consumat o cantitate mare de alcool și că a mers acolo pentru a le cere ajutorul soților Garoaf pentru că Gabriela și Bogdan, prietenul său cel mai bun, s-au despărțit. *"În timpul anchetei s-a comportat normal, mai degrabă speriat. A spus că regretă ceea ce a făcut și că îi reproșează faptul că nu s-a putut controla. A mai declarat că a înfăptuit singur crima, că mai întâi l-a omorât pe bărbat și apoi pe femeie"*, au declarat surse judiciare.

De altfel, în singura declarație în fața presei, autorul dublului asasinat a afirmat că nu e un criminal.

"A fost un moment de rătăcire. Nu sunt un criminal, întreba-i-i pe toți cei care mă cunosc. A fost un moment de nebunie. M-am dus să discut cu ei problemele cu care se confrunta prietenul meu", a susținut Gianni Deli-Iorga,

fără să spunde însă și la întrebarea dacă a avut vreo relație cu Gabriela Mitu.

"Un caz mai rar întâlnit"

"Astăzi l-am examinat preliminar. Ca o concluzie provizorie, am constatat că are discernământ păstrat. Va fi examinat complet psihologic și psihiatric în condiții de internare peste 10-12 zile cel târziu. E un caz mai rar întâlnit, cu o pierdere fatală a controlului, dar cu discernământ păstrat. Cred că e mai curând un profil psihologic aparte de psihopat. Dar asta vom stabili concret în cadrul expertizei medico-legale", ne-a declarat medicul legist Mihai Onciu, președintele comisiei medicolegale psihiatrice din cadrul Serviciului de Medicină Legală Constanța.

În ceea ce ne privește, remarcăm asertiunea: un profil aparte de psihopat... Un profil despre care noi am scris de mult timp, pornind de la constatarea că acest tip aparte nu constituie obiect de studiu nici pentru psihologie, nici pentru psihiatrie. L-am numit nebunul situational sau nebunul de o clipă

Prezentăm în continuare articolul la care ne referim, publicat în anul 2003 la Editura Perfect în cartea *Pisica lui Schrödinger – Prefață la o Psihologie Cuantică* :

NEBUNUL DE O CLIPĂ OMUL CAZUT DIN TIMP – EXPRESIE A UNEI DINAMICI SOCIALE DE TIP CUANTIC

Emil Cioran a fost profet. A sosit clipa pe care filozoful a considerat-o inevitabilă, aceea a caderii umanității din timp. Din acest moment, omul, suportând, umil, cea de a doua izgonire din paradis, suportând trauma celui de al doilea paradis pierdut, nu mai trăiește cu nostalgia edenului, ci cu nostalgia timpului. Astfel, viața individului social contemporan nu mai reprezintă un flux temporal continuu, o plenitudine, ci timpul lui se însiră ca margelele pe ata vieții, clipa lângă clipa. Totuși, între două clipe se produce un *break*, greu calculabil, imposibil de anticipat într-un cosmos măsurat cu viteza luminii, dar el există. O spartură ca un tunel adânc în drumul existential imaginat ca destin, pe care individul a încorporat-o inconștient, astfel că, pentru omul cazut din timp, accidentul, întâmplarea sunt forme de a fi, sunt necesități care se pot manifesta ca întâmplare în orice clipă. În orice clipă, deci, individul poate strabate cu o viteză superluminică, viteză, deocamdată, doar intuitivă a gândului, distantă de la extaz la agonie, de la sublim la ridicol, de la vis la abis, de la normalitate la anormalitate. Judecând această situație pe Curba Cunoașterii în orice clipă este posibilă metamorfoza lui Dr. Jekyll în Mr. Hyde, a Omului în Insectă. Viața contemporană are accente kafkiene.

La Baia Mare, un individ normal clipe la rând, clipe însumând ani, care l-au îmbrăcat prin comportamentul pe care l-a avut individul (un jandarm) până într-un punct al existenței sale în aura protectoare, din punct

de vedere social, a normalității, într-o singură clipă, una singură, a străbătut tunelul de la cunoașterea plus la minus cunoaștere, de la Luceafăr la Lucifer, de la Normalitate la Nebunie, ucigând satanic patru colegi, sinucigându-se apoi.

Într-o singură clipă, individul, normal până atunci, existând, deci, prin afirmarea Ființei sale, a negat și realitatea și pe sine, întrunind toate condițiile Nebuniei. Într-o singură clipă a înlocuit ordinea pozitivă cu ordinea negativă, dând lumii Normalului un alt înțeles, cel al Lumii Nebunului.

Solicitat să evalueze acest caz, Florin Tudose, medic psihiatru, a dat verdictul fără echivoc: psihoză de tip paranoid.

Problema: De ce acest diagnostic a fost stabilit post și nu antefactum? E adevărat, un ziar, invocând surse strict confidentiale, precizează că jandarmul respectiv nu ar fi fost declarat apt în urma examenului psihologic. Precizarea este destul de neclară, comportând multe discuții.

În ceea ce ne privește avem serioase îndoieli că pe baza unui diagnostic care să afirme fără echivoc o situație de psihoză paranoidă, cineva, ne referim la factorii de decizie, și-ar fi asumat responsabilitatea angajării sale.

Oricum, problema în sine este de altă natură. Psihologul/psihiatru se raportează la subiect/pacient ca la un individ izolat (chiar și atunci când culege date psiho-sociale despre el), ca la o entitate de sine statătoare, emblematică frunză în vânt, fără să-l considere, ceea ce, de fapt, este, adică un produs al spiritului vremurilor sale. Individul și timpul lui social sunt abordate separat, de științe presupuse diferite, iar nu în interacțiune. Care timp? Cel al omului căzut din timp, cîdere care naște incertitudinea, nedeterminarea, confuzia. Acesta este fondul, cadrul social de referință.

În timpul războiului din Kosovo, Chomsky i-a trimis lui Clinton o scrisoare deschisă. Subiectul scrisorii – discuția purtată cu un soldat american, participant la acest război. Un soldat care în timpul zilei se dovedea a fi un părinte responsabil care își înconjoară cu afecțiune copiii, un sot iubitor, un bun gospodar – îngrijea iarba și florile din grădina situată în fața casei sale, iar noaptea, de la bordul avionului pe care lupta, devenea, în opinia lui Chomsky, un monstruos asasin (discuția a fost purtată după ce Pentagonul a anunțat oficial cele 5000 de pierderi colaterale înregistrate în rândul populației sârbe).

Sunt vremurile conștiințelor pervertite. Cîdere din timp înseamnă, de fapt, cîdere din conștiință. Acest nou etapă în evoluția societății omenesti aduce în prim plan și favorizează un nou tip de Nebun. *Nebunul de o clipă*. Este individul cu un comportament social acceptat de comunitate, un comportament care nu anunță prin nici un semn o eventuală cîdere din Normalitate. Și pe acest fond, cu totul și cu totul neașteptat, cade într-o altă ordine, în cealaltă ordine a Lumii. Este o cîdere de scurtă durată, de fapt, o cîdere fără durată, individul revenind la Normalitate relativ repede.

Nici un test psihologic, datorită modului în care este conceput și datorită paradigmei pe suportul căreia sunt interpretate rezultatele, nu poate surprinde acest tip de dinamic comportamental. Testul va surprinde manifestări și aspecte ale personalității care au o oarecare constantă, rezultatul unor programe comportamentale (scheme, habitusuri) încorporate de individ în procesul unor socializări anterioare. Referitor la aspectul

situational, portretul psihologic se rezumă la caracterizări de genul: *Are tendințe agresive/Este predispus la fapte irrationale* etc. Precizări insuficiente, prea puțin exacte, de cele mai multe ori inutile. În fond, orice individ este capabil, uneori, de fapte irrationale ori manifesta tendințe agresive. Și, totuși, el nu cade din Normalitatea presupusă între anumite limite, cu tot cu marjele de devianță acceptate. Intensitatea și tensiunea manifestărilor sale nu au ca efect schimbarea ordinii pozitive în ordine negativă. Schimbarea Răționalității în Anti-răționalitate. Faptele sale irrationale nu au, prin consecințele lor, conotațiile Nebuniei. Însă Nebunul de o clipă există și el caracterizează această epocă a omului cunoscut din timp.

Fondul social este perfect incert. Iar incertitudinea creează teren pentru *starea de maximă neutralitate*, cum o numește profesorul Constantin Enchescu. O stare între limitele cunoscute Normalitatea și Nebunia au șanse egale de manifestare. Este posibil, fiecare dintre ele, în orice clipă. Această epocă socială a creat Omul situational. Iar în aceste condiții manifestarea Normalității situationale în coexistență cu Anormalitatea situatională este firească. Aceasta este marea problemă, deosebit de serioasă prin implicațiile sale sociale, cu care se confruntă psihologia contemporană. O vom sublinia încă o dată: identificarea *Nebunului de o clipă*, adică acel individ social normal prin comportamentul său, un comportament care nu oferă nici un semn de Anormalitate și care, aparent fără nici o motivație, trece cu o viteză superluminică, dintr-o parte în cealaltă a Lumii, din spațiul certitudinii pozitive, cea care este surprinsă ca o caracteristică a comportamentului subiectului de teste psihologice, în spațiul certitudinii negative, schimbând ordinea firească a lucrurilor. Un tip de nebun din ce în ce mai prezent în spațiul social – a se vedea în acest sens și evenimentele nefericite, petrecute în lanț, în SUA, în Japonia, în Germania etc.

Acest tip de Anormalitate nu constituie, încă, un motiv de studiu pentru psihologie/psihiatrie. El nu este nici, cel puțin, identificat, reперat. Iar absența unor teorii care să-l definească ori a unor instrumente care să-l măsoare este, în aceste condiții, firească.

Dar realitatea impune ca necesar crearea cadrului teoretic și metodologic pentru cunoașterea, măsurarea și tratarea Nebunului situational. La Nebunul de o clipă capacitatea de cenzură nu slăbește, ci se transformă în opusul ei, devenind capacitate de anti-cenzură, după modelul general al principiului dualității Ființei. În absența Timpului – vorbim despre un om cunoscut din timp – individul pierde dimensiunea paradisiacă, existentă, oricum, doar ca amintire, ca și instinctul de autoconservare (vezi tendințele, din ce în ce mai numeroase, de negare a sinelui prin sinucidere) și se ascunde sub carapacea ordinii Luciferice.

Măsurarea Nebunului situational presupune realizarea unui cadru virtual între limitele cunoscute și se identifică subiectului reacțiile de tip irational într-un câmp de stimuli variați, dar care să facă parte din spațiul psihologic al acestuia. Iar apoi să fie selectate acele reacții care ating nivelul certitudinii negative (ordinea negativă) și îmbracă forma Luciferică.

Cu ajutorul unui test bazat pe *Metoda Configurațiilor* se poate realiza o astfel de investigație.

Dar și *Testul de Asocieri Numere Cuvinte* ne oferă indicii prin care putem anticipa dezvoltarea unui potențial de nebunie situatională.

Indicatorii se refera de ast dat nu la forma de ansamblu a sistemului de trebuinte, care reflecta tipul eventual de vulnerabilitate ci la disfunctionalit ti care apar în noduri. Acestea au în vedere distanta mare fata de valoarea pe care o are nodul respectiv în configuratia standard (un nod care este hub si ar trebui sa fie nod slab) corelat cu o înc rc tur afectiv negativ maxim .

Nebunia clipei este tipul de nebunie reversibil si ea iese la suprafat , adus la mal de spiritul vremurilor, ca expresie a principiului dualit tii complementare: nebunia ireversibil co-exista cu nebunia reversibil , nebunia eterna se împac cu nebunia clipei.

Daca pentru primul tip de nebunie, Nebunul este ap rat de lege pentru lipsa de discern mânt, pentru cel de al doilea tip Nebunia nu mai reprezint un scut. Dar starea de nebun situational nu presupune, automat, eliminarea lui din activitatea social , el fiind valid în marea majoritate a timpului pentru o astfel de activitate. În această stare reclam includerea lui într-un program de consiliere si educatie si supravegherea comportamentului s u de c tre un psiholog înarmat cu acele instrumente profesionale care permit anticiparea aparitiei nebuliei de o clip .

Instrumente care urmeaz s fie introduse în sistemul de gestionare utilizat de comandanti, lideri, sefi etc. în relatiile cu subordonatii.

Nebunul situational concentreaz eternitatea într-o clipa. Cioran a avut dreptate. Tr im vremea c derii din timp. *Nebunii nu au niciodat timp.* (Nichita St nescu) Nici chiar Nebunul situational...